

SREDNJEVEŠKA KNJIŽEVNOST

476 (propad Rima) – 1492 (Kolumb odpluje proti Ameriki)

V tem času je imelo največji vpliv krščanstvo. Zelo močna politična sila je bila katoliška cerkev.

Družbeni red

V tem času je bil fevdalizem. Vladal je plemiški sloj. Za njih so delali tlačani.

Miselnost

V tem času so še močno verjeli v onostranstvo (nebesa, pekel). Človek je nekaj slabega, zato se mora pokoriti, odrekati užitkom, da bo prišel v nebesa.

Vsa književnost je bila najprej v latinščini, šele kasneje je nastala književnost v drugih jezikih.

Literarne vrste v tem času:

- **junaški epi:** Pesem o Nibelungih (nemški), Pesem o Cidu (španski), Beowulf (finski), Pesem o pohodu Igorjevem
- **španske romance** – krajše pripovedne pesmi (Turjaška Rozamunda),
- **viteški romani**
- **trubadursko pesništvo** – vitezi so napisali pesem, jo uglasbili in ob spremljavi glasbe peli na dvorih. Glavna tema je bila ljubezen.
- **duhovne igre:**
  - pasijon (Kristusovo trpljenje),
  - misteriji (uprizorjanje zgodb iz svetega pisma)
  - mirakli (govori o čudežih, ki so se zgodili svetnikom)
  - moraliteta (poučna igra)

Najznamenitejše delo tega časa je **Dantejeva Božanska komedija**. To je alegorični ep, ki govori o posmrtnih svetovih: o peku, vicah in nebesih. Govori o potovanju skozi pekel, vice in nebesa.

Ta ep je Dante posvetil Beatrice.

SREDNJI VEK PRI SLOVENCIH

Od sredine 6. stoletja smo se Slovenci začeli naseljevati v naših krajih. V 7. stoletju nastane prva slovenska država Karantanija. V 8. stoletju zgubi samostojnost. Zaradi obrambe se najprej poveže z Bavarci nato pa še s Franki. Franki nas začenjajo pokristjanjevati. Leta 820 dokončno zgubimo samostojnost. Pokristjanjevali so nas v domačem jeziku, ker je tako zahteval Karl Veliki – frankovski kralj. Kot pripomoček pri pokristjanjevanju so nastali prvi zapisi v slovenskem jeziku npr. pridige, molitve, cerkvene pesmi, spovedni obrazci.

Najpomembnejši zapisi s tega časa so:

- brižinski spomeniki
- celovški ali rateški rokopis
- stiški rokopis

V srednjem veku je bila v slovenščini samo cerkvena književnost. Posvetne ni bili, ker nismo imeli meščanstva in plemstva.

V mestih so živeli Nemci. Najpomembnejše plemstvo na slovenskem v srednjem veku so bili Celjski grofje. V 15. stoletju v naše kraje vpadajo Turki. V 16. stoletju zaradi visokih dajatev pride do kmečkih uporov.

PRIDIGA O GREHU IN POKORI

1. Zakaj je na ljudi prišlo trpljenje in smrt?

Zato, ker so naši predniki grešili. Adam in Eva sta jedla od drevesa spoznanja dobrega in slabega.

2. Katera dela mora zato človek opustiti?

Obrekovanje, tatvina, uboj, naslada, prisega, ki jih ne upoštevamo sovraštvo ...

3. Koga mora človek posnemati in v čem?

Svetnike, ki so delali dobra dela. V dobrih delih.

4. Kakšno bo plačilo za človeka?

Človek bo prišel v nebesa, v pravičnost.

5. Kaj čaka človeka po smrti?

Nebesa in pravičnost.

6. Kako se lahko človek reši svojih grehov?

Izpove se jih in jih ne dela več.

7. Kako so trpeli prvi kristjani?

Prve kristjane so mučili. Zažigali so jih, topli so jih, trgali so jim okončine ...

POVZETEK:

Naši predniki so grešili zato smo bili mi ljudje kaznovani. Mi ne smemo več grešiti, ampak moramo delati dobra dela kot svetniki. Če bomo grešili nas čaka sodba. Lahko pa se izpovemo svojih grehov, delamo dobra dela in pridemo v nebesa.

SLOG:

Primer ponavljanja:

Bi mu na veke bilo živeti; ta mrzka dela, mrzko pred božjimi očmi; s temi, s temi deli

Raba 1. osebe množine:

Naš ded, spomnimo se, pustimo, žrtvujemo ...

Glagola na koncu stavka:

Božje služabnike pokličite, grehe vaše naštejte.

Postavljanja pridevnikov za samostalnike:

Slave božje, rod človeški, sinovi božji, dela satanova

Slogovne značilnosti:

- ▣ **raba 1. osebe množine** (da bi avtor lažje prepričal poslušalce)
- ▣ **glagol na koncu stavka**
- ▣ **postavljanje pridevnika za samostalnik**
- ▣ **ponavljanje**
- ▣ **mnogovezje** – nizanje stavkov ali delov stavka, ki so med seboj povezani z istim veznikom Npr. in skrbi prišle in boleznin in po tem redu smrt. In vendar bratje ...
- ▣ **brezvezje** – nizanje stavkov, stavčnih členov brez veznikov. Npr. zakaj oni so lačnega hranili, žejnega napajali, bosega obuvali, nagega odevali, onemoglega v imenu božjem obiskovali, mrzlega ogrevali, tujca pod krove svoje vodili ...

Literarna vrsta

PRIDIGA to je oblika govora v katerem duhovnik po prebranih berilih in evangeliju razlaga krščanski nauk tako, da ga ljudje čimbolj razumejo. Pridiga je namenjena preprostemu poslušalcem, zato mora biti nazorna.

Vsebuje **zglede ali eksemple**. Zgled je lahko negativen (naši predniki) ali pozitiven (svetniki).

Pridiga je pol literarno besedilo. Njen glavni namen ni lepota ampak poučnost.

Sporočilo:

Delaj dobra dela, opusti slaba dela, da boš prišel v nebesa. Drugače te čaka sodba in pekel.